

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

1

המערערים

הסתדרות העובדים הכללית החדשה,
איגוד עובדי הדפוס התקשורת והאומנות,
ועד עובדי הדפוס

-

1. ידיעות אחרונות בע"מ

2. דפוס ידיעות אחרונות בע"מ

3. דפוס גלעד בע"מ

המשיבות

2

לפני: הנשיא סטיב אדלר, סגנית הנשיא נילי ארד, השופטת ורדה וירט-ליבנה

נציג עובדים מר אלי וייץ, נציג מעבידים מר דוד בן הרוש

3

בשם המערערים – עו"ד אשר חלד ועו"ד נעמה בביש

בשם המשיבות – עו"ד אשר סלע, עו"ד אריאל שמר ועו"ד ורד גרטל

4

פסק דין

5

הנשיא סטיב אדלר

6

7 במוקד דיוננו בערעור זה עומדת לדיון שאלת חוקיות סידור העבודה שהחילו
8 המשיבות (להלן: **ידיעות אחרונות** או **העיתון**) על עובדי מחלקת ההפצה בדפוס
9 העיתון ביום 26.2.2005.

10 האם כדן יושם סידור העבודה במחלקת ההפצה, והאם גלומה בו הפליה של
11 העובדים המאורגנים? אלה השאלות הטעונות הכרעתנו בערעור.

12

13

תמצית העובדות

14

15 2. שלוש הן המחלקות בדפוס ידיעות אחרונות: "הקדם דפוס" המכונה

16 "מסדרה", "הדפוס" המכונה "רוטציה", ו"ההפצה" המכונה "אקספדיציה"

17 (כולן יחד יכוננו להלן: **דפוס ידיעות אחרונות**). מלכתחילה, הוסדרו תנאי

18 עבודתם של העובדים בכל אחת ממחלקות הדפוס בעיתון בהסכמים קיבוציים

19 מיוחדים שנחתמו מעת לעת בין ההסתדרות לבין העיתון. לימים, הודיע

20 העיתון לממונה הראשי על יחסי עבודה על ביטולם של ההסכמים הקיבוציים

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

- 1 המיוחדים במחלקת הרוטציה ובמחלקת ההפצה של העיתון. בראשית שנת
2 2005, הודיע העיתון להתאחדות התעשיינים על הפסקת חברותו בארגון.
3 התמורות הטכנולוגיות בענף העיתונות הכתובה, והשינויים ביחסי העבודה
4 בדפוס ידיעות אחרונות, עמדו לא אחת ביסודם של סכסוכי עבודה שבאו
5 לפיתחן¹.
- 6
- 7 3. עובדי ההפצה, שהם מעניינו של ערעור זה, (להלן גם: **העובדים** או **עובדי**
8 **ההפצה**), מופקדים על תפעול קווי האקספדיציה באתר הדפוס בראשון לציון,
9 על הכנת העיתון לאריזה, הפצה ומשלוח ברחבי הארץ, ועל שילוב החומרים
10 הפרסומיים בעיתון. במחלקת ההפצה מועסקים למעלה מ- 70 עובדים
11 המועסקים בתבניות העסקה שונות. נכון לחודש נובמבר 2007, הועסקו
12 במחלקה 31 עובדים קבועים "ותיקים", 15 עובדים קבועים "גולדשטיין", 27
13 עובדים בחוזים אישיים, 2 עובדים זמניים שעתיים ועובדי קבלן נוספים.
- 14
- 15 4. ביום 14.3.2004, אוחדו ועדי הרוטציה וההפצה, ועובדי ההפצה מיוצגים
16 מאותו מועד על ידי איגוד עובדי הדפוס בהסתדרות הכללית.
- 17
- 18 5. תנאי עבודתם של עובדי ההפצה עוגנו בהסכם קיבוצי מיוחד שנחתם ביום
19 24.11.1997 בין ההסתדרות הכללית לבין העיתון (להלן: **הסכם 1997**). הסכם
20 1997 התייחס לעבודה בשני אתרי הפצה – תל-אביב וראשון לציון – שפעלו זה
21 לצד זה באותה עת. הסכם 1997 עיגן את תנאי העסקתם של עובדי ההפצה, את
22 מצבת כח האדם במחלקה וקבע הוראות שונות בעניין שעות עבודתם. אתר
23 הדפוס בתל-אביב נסגר ביום 1.7.2003 ועובדיו עברו לעבודה באתר הדפוס
24 בראשון לציון.

¹ עס"ק 1015/04 הסתדרות העובדים הכללית החדשה – ידיעות אחרונות בע"מ, ניתן 15.1.2008, עס"ק 72/05 הסתדרות העובדים הכללית החדשה – ידיעות אחרונות בע"מ, ניתן 11.8.2005. עתירה לבג"ץ נדחתה (בג"ץ 9102/05), עס"ק 20/06 ידיעות אחרונות בע"מ – הסתדרות העובדים הכללית החדשה, ניתן 9.12.2007, עס"ק 27/07 ידיעות אחרונות בע"מ – הסתדרות העובדים הכללית החדשה, ניתן 4.5.2008, עס"ק 28/07 הסתדרות העובדים הכללית החדשה – ידיעות אחרונות בע"מ, ניתן 13.1.2008, עס"ק 54/09 ידיעות אחרונות בע"מ – הסתדרות העובדים הכללית החדשה, ניתן 2.7.2009, עס"ק 12/08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה – ידיעות אחרונות בע"מ (ערעור תלוי ועומד).

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

- 1 ביום 1.2.2004 שלח העיתון לממונה הראשי על יחסי עבודה הודעה בדבר
 2 ביטול הסכם 1997. הודעת הביטול נומקה בהעדר הרלוונטיות של הוראות
 3 ההסכם לאחר סגירת אתר הדפוס בתל-אביב, ובשינויים בסדרי העבודה
 4 ובמערך ההפצה של העיתון. בחתימת ההודעה, עמד העיתון על נכונותו להידבר
 5 עם העובדים במטרה להגיע להסכם עבודה חדש, תוך שנתן הודעה מוקדמת בת
 6 3 חודשים לביטול ההסכם. המגעים לחתימת הסכם קיבוצי חדש לא צלחו
 7 וביטול ההסכם הקיבוצי נכנס בסופו של דבר לתוקף ביום 4.7.2004. זאת,
 8 לאחר הארכת תוקפו בשלושה חודשים נוספים בהסכמת הצדדים במסגרת
 9 פסק דינו של בית הדין האזורי בתל-אביב (ס"ק 27/04).
- 10
- 11 6. ביסוד העתירה לפנינו, טענת עובדי ההפצה לשינוי חד-צדדי בסדרי עבודתם
 12 החל מיום 26.2.2005. העובדים הטעימו, כי עבדו במשך 30 שנה בשתי
 13 משמרות: משמרת יום שתחילתה בשעה 6:00 וסיומה בשעה 18:00. ומשמרת
 14 לילה שתחילתה בשעה 18:00 או 21:00 וסיומה בשעה 6:00. זאת, עד שיום
 15 26.2.2005 החיל ידיעות אחרונות "סידור" עבודה חדש במחלקה, במסגרתו
 16 קוצרו שעות המשמרת ושונן שעות התחלתה וסיומה. סידור העבודה החדש
 17 יושם לטענת העובדים ללא תיאום עימם ובהתראה קצרה של יום עבודה אחד.
 18 מספר חודשים לפני יישום סידור העבודה החדש, שכר העיתון חברת הייעוץ
 19 לשם בחינת יעילות העבודה במחלקה ואיכותה, מוקדים של עומסי עבודה ושל
 20 "אבטלה סמויה", תקני כח האדם וכל כיוצא באלה. לטענת העיתון, שירותיה
 21 של חברת הייעוץ נשכרו במטרה לבצע צמצומים והתייעלות מבנית שנדרשה
 22 נוכח התמורות בענף העיתונות היומית. סידור העבודה החדש במחלקת
 23 ההפצה יושם על יסוד המלצותיה של חברת הייעוץ.
- 24
- 25 7. המערערים (להלן: **ההסתדרות**) הגישו לבית הדין האזורי בתל-אביב ביום
 26 10.3.2005 בקשת צד בסכסוך קיבוצי ובקשה למתן סעדים זמניים למניעת
 27 יישום סידור העבודה החדש על עובדי ההפצה באתר הדפוס בראשון לציון (סק
 28 210/05, סק 211/05). במסגרת בקשת הצד לפני בית הדין האזורי עתרה
 29 ההסתדרות לסעדים אלה:

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

- 1 א. צו זמני וקבוע האוסר על ידיעות אחרונות ליישם את סידור
2 העבודה החדש ללא הסכמת וועד העובדים בכל הנוגע לשינוי שעת
3 התחלת המשמרת, שינוי שעות המשמרת ושיבוץ במשמרות אחרות
4 מאלה שהיו נהוגות עובר לשינוי.
- 5 ב. צו זמני וקבוע המורה לידיעות אחרונות לקבוע את סידור העבודה כפי
6 שהיה נהוג עד ליום 26.5.2005. לחילופין ליתן צו המורה לעיתון לקבוע
7 את שעות תחילת וסיום המשמרות בשעות בהן פועלת תחבורה
8 ציבורית או לספק לעובדים הסעה.
- 9 ג. צו זמני וקבוע המורה לידיעות אחרונות לחלק באופן שוויוני את
10 השעות הנוספות במחלקה.
- 11 ד. צו זמני וקבוע המורה לעיתון לקיים משא ומתן אינטנסיבי עם
12 העובדים בנוגע לשינויים שבכוונת העיתון להנהיג בסדרי העבודה.
13
- 14 8. בהחלטה מיום 16.5.2005, דחה בית הדין האזורי את הבקשה למתן סעדים
15 זמניים, תוך שקבע, כי השינויים שיושמו במחלקה מצויים במתחם
16 הפררוגטיבה של העיתון כמעסיק, ולכאורה הם לא נעשו ממניעים פסולים או
17 תוך הפלייה בין סוגי עובדים. ערעור (ברשות) שהוגש לבית דין זה על החלטתו
18 של בית הדין האזורי בהליך הזמני התקבל חלקית (עס"ק 72/05) בפסק דינו
19 מיום 2.8.2005 (להלן: **פסק הדין בהליך הזמני**), בו קבענו כזאת:
- 20
21 "א. אין אנו מונעים בשלב זה את השינויים שנעשו על ידי הנהלת
22 העיתון בכל הקשור לסידורי העבודה.
23 ב. על מנת לא לפגוע בהכנסתו של כל אחד מהעובדים בעקבות
24 השינויים בסדרי העבודה, אנו קובעים את הסדר הבא מיום מתן פסק
25 דין זה: הכנסתו הכוללת החודשית של כל עובד לאחר שנעשו
26 השינויים בסידורי העבודה בפברואר 2005 לא תפחת מ- 90%
27 מהכנסתו הממוצעת של אותו עובד ב- 12 החודשים שקדמו לשינוי.
28 ג. חלוקת המשמרות והשעות הנוספות תתבצע על בסיס שוויוני בין כל
29 סוגי העובדים במחלקה..."
30
- 31 פסק דינו בהליך הזמני ניתן תוך עריכת האיזונים הנדרשים בין צרכי
32 הניהולים של העיתון לבין העיקרון לפיו אין לפגוע חד-צדדית בתנאי עבודה.

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

1 עתירה שהגיש העיתון לבג"ץ על פסק הדין בהליך הזמני נדחתה על הסף ביום
2 20.10.2005 (בג"ץ 9102/05), ובית המשפט העליון קבע כי:

3

4 "החלטת בית הדין הארצי לעבודה להגביל למשך תקופת
5 הביניים את היקף השינויים בהסדרי ההעסקה שביצעו
6 העותרים הינה סבירה ומאזנת כראוי בין האינטרסים השונים
7 של העובדים והמעסיקים..."

8

9 לאחר מתן פסק הדין בהליך הזמני ובעקבותיו, עתרה ההסתדרות לפסיקת
10 הסעד הזמני הכספי שניתן על ידי בית דין זה, כסעד קבוע. זאת, במסגרת
11 סיכום טענותיה לפני בית הדין האזורי. במהלך הדיון בערעור לפנינו, עתרה
12 ההסתדרות לפסיקת סעד כספי שיאין את הפגיעה בהכנסתם של העובדים
13 כתוצאה משינוי סדרי העבודה במחלקת ההפצה.

14

15

פסק דינו של בית הדין האזורי

16

17 9. בית הדין האזורי² דחה את עתירתם של העובדים על כל רכיביה, תוך שקבע כי
18 שינוי סדרי העבודה במפעל מצוי במתחם הפררוגטיבה הניהולית של המעסיק,
19 והפחתת היקף העבודה בשעות נוספות אינו בבחינת שינוי חד-צדדי אסור
20 בתנאי עבודה. עם זאת קבע בית הדין האזורי, כי בהתאם להלכת נהרי
21 וגרינשפן³ זכאים העובדים לפיצוי הסתגלות של שנה. לעניין זה קבע בית הדין
22 האזורי, כי הפיצוי הכספי שנפסק לעובדים על ידי בית דין זה בהליך הזמני,
23 בשיעור 90% משכרם, משקף את הפגיעה בשעות עבודתם ובתנאיה ואין לפסוק
24 להם פיצוי נוסף. הוסיף בית הדין האזורי וקבע, כי שינוי מסגרת שעות עבודה
25 הוא נושא "מעורב" כהגדרתו בפסק דין עובדי מנהל ומשק בבתי החולים
26 הממשלתיים⁴ שהמעסיק נדרש לנהל משא ומתן עם העובדים לגבי השלכותיו
27 על תנאי עבודתם. בהקשר זה קבע בית הדין האזורי, כי העיתון ניהל עם
28 העובדים משא ומתן בסוגיית הפחתת השעות הנוספות, ורק לאחר שהנסיונות

² השופטת דינה אפרתי ונציגי הציבור מר נחום עמישדי ומר שלום חמי; סק 210/05.
³ נע 300353/97 מדינת ישראל - משה נהרי, פד"ע לה 318; נע 350/03 מדינת ישראל, משרד
העבודה והרווחה - אברהם גרינשפן ואח', ניתן ביום 24.04.2006. עתירה לבג"ץ
נדחתה - בג"ץ 6522/06 מרים כוכבי נ' בית הדין הארצי לעבודה, ניתן ביום 22.4.2009.
⁴ עס"ק 400005/98 הסתדרות העובדים הכללית החדשה - מדינת ישראל, פד"ע לה 103.

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

1 להגיע להסכמות לא צלחו, גיבשה ההנהלה שינויים בסדרי העבודה ללא
 2 הסכמת העובדים.
 3 בכל הנוגע לתחולת הסכמים קיבוציים על העובדים קבע בית הדין האזורי, כי
 4 בחינת המצב המשפטי העדכני מלמדת שלא חל על עובדי מחלקת ההפצה
 5 הסכם קיבוצי כללי, מיוחד או צו הרחבה. ואלה קביעותיו בהקשר זה:
 6 [א] **הסכם הדפוס - ההסכם הקיבוצי הכללי לתעשיית הדפוס על ענפיו**,
 7 הכריכה, תעשיית לוחות האופסט והצינקוגרפיה שנחתם ביום 25.3.1974 בין
 8 ההסתדרות הכללית לבין התאחדות התעשיינים בישראל (להלן: **הסכם**
 9 **הדפוס**), אינו חל על היחסים בין הצדדים באשר הוראות ההסכם לא יושמו או
 10 הוחלו מעולם על עובדי העיתון. כך בין היתר, קבע בית הדין האזורי כי עובדי
 11 העיתון לא עבדו מעולם בשלוש משמרות כקבוע בהסכם הדפוס. הוסיף בית
 12 הדין האזורי וקבע, כי מעת שפרש העיתון מהתאחדות התעשיינים ביום
 13 30.1.2005 ודאי שלא חלות על עובדיו הוראות ההסכם הקיבוצי הכללי בענף
 14 הדפוס. בהקשר זה קבע בית הדין האזורי, כי פרישתו של העיתון מהתאחדות
 15 התעשיינים נעשתה כדין ולא נמצא פגם בהודעת הפרישה של העיתון, שאושרה
 16 על ידי עו"ד עופר יוחננוף, מנהל המחלקה למשפט העבודה בהתאחדות
 17 התעשיינים⁵. בית הדין האזורי קבע עוד, כי העובדים לא הוכיחו שפרישת
 18 העיתון מהתאחדות התעשיינים נעשתה בחוסר תום-לב או על מנת ל"חמוק"
 19 מתחולת הוראות ההסכם הדפוס.
 20 בכל הנוגע לסיווגו הענפי של העיתון, דחה בית הדין האזורי את טענת
 21 העובדים כי יש לראות בבית הדפוס של העיתון מפעל בתעשיית הדפוס ולהחיל
 22 עליו משום כך את הוראות ההסכם הדפוס. זאת, מששוכנע, כי עיקר עיסוקו של
 23 העיתון היה ועודנו הדפסה והפצה של העיתון היומי "ידיעות אחרונות", ואילו
 24 ההדפסות המסחריות מהוות לכל היותר אחוז אחד מכלל ההדפסות בעיתון.
 25 בהתאם, קבע בית הדין האזורי כי **צו הרחבה בענף הדפוס** אינו חל על
 26 עובדי דפוס ידיעות אחרונות.
 27 [ב] **הסכם המו"לים** - בכל הנוגע להסכם הקיבוצי הכללי בענף הדפוס,
 28 **עיתונים יומיים** שנחתם ביום 17.7.1966 בין איגוד הנהלות העיתונים היומיים
 29 לבין ההסתדרות הכללית (להלן: **הסכם המו"לים**), קבע בית הדין האזורי, כי

⁵ במכתב מיום 3.3.2005, נספח 9 לתשובה לבקשה למתן סעדים זמניים בבית הדין האזורי.

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

1 הוראות ההסכם אינן תקפות מעת שחדל איגוד הנהלות העיתונים היומיים
 2 מהיות ארגון מעבידים בשנת 1988. זאת, בהעדר הוראה בחוק הסכמים
 3 **קיבוציים** המורה כי ההסכם הקיבוצי ימשיך לעמוד בתוקפו גם לאחר
 4 התפרקות ארגון המעבידים.
 5 [ג] **הסכם קיבוצי מיוחד לעובדי ההפצה משנת 1997** - בית הדין האזורי קבע,
 6 כי **ההסכם הקיבוצי המיוחד שנחתם בשנת 1997** בין ההסתדרות הכללית לבין
 7 העיתון והסדיר את תנאי עבודתם של עובדי מחלקת ההפצה, בוטל כדין והוא
 8 אינו חל על הצדדים החל מחודש יולי 2004. עם זאת קבע בית הדין האזורי, כי
 9 חרף ביטולו של הסכם 1997 ממשיכות לחול על עובדי ההפצה ההוראות
 10 האישייות בהסכם, ולצידם העקרונות הכלליים של משפט העבודה והמשפט
 11 הכללי. בהקשר זה קבע בית הדין האזורי, כי סעיף 15 להסכם 1997, העוסק
 12 בשעות העבודה במחלקת ההפצה, הוא הוראה נורמטיבית הממשיכה
 13 להתקיים בחווי עבודתם של עובדי ההפצה. עם זאת קבע, כי ההוראה בוטלה
 14 כדין על ידי העיתון מטעמים ענייניים של צורך בהתייעלות נוכח המעבר לעבודה
 15 באתר הדפסה אחד בראשון לציון.
 16 לבסוף, נדחתה עתירתם של העובדים בעילה של אפליית העובדים
 17 המאורגנים בחלוקת השעות הנוספות, בהעדר תשתית עובדתית לקבלתה. בית
 18 הדין האזורי קבע בהקשר זה, כי לא הוכח "קיפוח משמעותי" בתנאי שכרם של
 19 העובדים המאורגנים.

הערעור

טיעוני הצדדים

20
 21
 22
 23
 24 10. במסגרת טיעוניה לפנינו, הבהירה ההסתדרות כי **כיום העובדים אינם עותרים**
 25 **לביטול סידור העבודה שהונהג במחלקת ההפצה לפני למעלה מארבע שנים**,
 26 וביקשה למקד את ערעורה בשלושה עניינים אלה:
 27 • פיצוי העובדים על השינוי בסדרי עבודתם.
 28 • הצהרה בעניין תחולתם של הסכם הדפוס, הסכם המו"לים וצו
 29 ההרחבה בענף הדפוס.

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

- 1 • מתן צו הצהרתי המורה לידיעות אחרונות לנהוג בשוויוניות בחלוקת
- 2 המשמרות בין העובדים במחלקה.
- 3 עיקר טיעונה של ההסתדרות הוא בכך, שסידור העבודה במחלקת ההפצה
- 4 הונהג ללא הידברות או משא ומתן עימה, בהתראה של יום אחד, ותוך אפליית
- 5 העובדים המאורגנים במחלקה. לטענת ההסתדרות, סידור העבודה הוחל אך
- 6 ורק על העובדים הקבועים במחלקה, הוא גרם לקיצור שעות עבודתם ולפגיעה
- 7 מיידית בשיעור 30% בהכנסתם. זאת, בעוד העובדים בחוזים אישיים,
- 8 העובדים הזמניים ועובדי הקבלן המשיכו לעבוד באותה מתכונת.
- 9 הוסיפה ההסתדרות וטענה, כי ידיעות אחרונות הוא מפעל בענף הדפוס
- 10 וחלות עליו משום כך הוראות הסכם הדפוס וצו ההרחבה בענף הדפוס.
- 11 ההסתדרות סמכה טיעונה זה על הסיווג האחד של ענפי הכלכלה ומשלחי היד
- 12 שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה; על הסיווג הענפי בתקנות
- 13 הביטוח הלאומי (ביטוח מפני פגיעה בעבודה), התשי"ד-1954; על סיווגו של
- 14 העיתון במשך 30 השנים האחרונות בענף הדפוס בהתאחדות התעשיינים; על
- 15 העובדה שעובדיו מיוצגים על ידי איגוד עובדי הדפוס בהסתדרות; ועל כך
- 16 שידיעות אחרונות משמש בפועל גם כבית דפוס מסחרי המבצע הדפסות
- 17 מסחריות בתשלום. בעתירתה לפיצוי על שינוי סדרי העבודה של עובדי ההפצה,
- 18 שמה ההסתדרות יהבה בהוראת סעיף ח"ב 3 להסכם הדפוס, בו נקבע כי שינוי
- 19 שעות התחלת המשמרת יעשה "בתיאום עם ועד העובדים".
- 20 ההסתדרות משיגה אף על קביעתו של בית הדין האזורי לפיה הסכם הדפוס
- 21 אינו חל על ידיעות אחרונות מעת שהודיע על פרישתו מהתאחדות התעשיינים.
- 22 לטענתה, ידיעות אחרונות לא הציג אישור רשמי על פרישה מהתאחדות
- 23 התעשיינים כנדרש בתקנון ההתאחדות, והסתפק בפתקית בכתב יד החסרה
- 24 פירוט אודות מועדי החברות בהתאחדות וסיומה. זאת ועוד, לטענת
- 25 ההסתדרות, אין ליתן תוקף להודעת הפרישה, שנעשתה ללא מתן הודעה
- 26 מוקדמת או משא ומתן עם ארגון העובדים. מכל מקום, טוענת ההסתדרות,
- 27 פרישתו של ידיעות אחרונות מהתאחדות התעשיינים, ככל שינתן לה תוקף,
- 28 נכנסה לתוקף בהתאם לתקנון ההתאחדות רק בסוף דצמבר 2005.

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

- 1 לטענת ההסתדרות, **הסכם המו"לים** חל על היחסים בין הצדדים במקביל
 2 להסכם הדפוס ואין בפירוקו של ארגון המו"לים כדי לגרור את בטלותן של
 3 הוראות ההסכם.
- 4 עוד הוסיפה, כי הוראת סעיף 15 להסכם 1997 אינה רלוונטית לסכסוך זה
 5 שעוסק בעניינם של עובדי ההפצה באתר הדפוס בראשון לציון. מכל מקום
 6 טענה, מסקנתו של בית הדין האזורי לפיה סעיף 15 להסכם 1997 הוא הוראה
 7 נורמטיבית שבוטלה כדין, מגלמת סתירה פנימית ואף עומדת בניגוד לפסיקת
 8 בית הדין הארצי בעס"ק 1015/06.
- 9 לבסוף טענה ההסתדרות, כי אין לערוך היקש מהסעד שנקבע **בפסק הדין**
 10 **גרינשפן** לענייננו. זאת, מאחר ובאותה פרשה השינוי בהסדרי העבודה נעשה
 11 בשל אי חוקיותה של מתכונת העבודה הקודמת, בעוד בענייננו מדובר בשינוי
 12 רצוני שמוביל המעסיק.
- 13
- 14 **11. ידיעות אחרונות** ביקש להורות על מחיקת הערעור על הסף, מן הטעם שמדובר
 15 בערעור תיאורטי. העיתון הצביע על כך שכתב הערעור חסר פירוט בדבר הסעד
 16 המבוקש. לטענתו, ההסתדרות זנחה את הסעדים להם עתרה בראשית הדרך,
 17 ובסיכומיה לפני בית הדין האזורי עתרה לראשונה לסעד כספי קבוע. לטענת
 18 ידיעות אחרונות, טיעוני ההסתדרות במסגרת הדיון לפני בית דין זה ועתירתה
 19 לפיצוי כספי, הם משום הרחבת חזית אסורה ויש להורות על מחיקתם.
- 20 לגופו של עניין תמך ידיעות אחרונות בפסק דינו של בית הדין האזורי,
 21 בממצאי העובדתיים ובמסקנותיו המשפטיות. על כך הוסיף ידיעות אחרונות
 22 וטען, כי העובדים אינם זכאים לפיצוי כספי על שינוי סדרי העבודה ומכל
 23 מקום הם קיבלו פיצוי במשך שנתיים ומחצה מתוקף פסק דינו של בית דין זה
 24 בהליך הזמני.
- 25
- 26
- 27
- 28 **12. חוקיות יישום סדרי העבודה** במחלקת ההפצה בעיתון בשלהי פברואר 2005
 29 וזכאותם של העובדים לפיצוי בעטיו, היא העומדת להכרעתנו בערעור זה.
 30 במסגרת הדיון בסוגיה זו, נדרש לקביעת התשתית הנורמטיבית החלה על

הכרעה

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

1 היחסים בין הצדדים, ולעתירתם של העובדים להצהרה המורה לידיעות
2 אחרונות לנהוג בשוויון בין עובדי מחלקת ההפצה בכל הנוגע לחלוקת שעות
3 העבודה.

4
5 **תשתית נורמטיבית: צווי הרחבה והסכמים קיבוציים כלליים ומיוחדים**

6
7 13. ההסתדרות טענה לתחולתם של שני הסכמים קיבוציים ושני צווי הרחבה:
8 **הסכם הדפוס** וצו ההרחבה שהרחיב את הוראותיו והסכם **המו"לים** וצו
9 ההרחבה שהרחיב את הוראותיו.

10
11 **הסכם המו"לים**

12
13 14. בשנת 1966 נחתם הסכם קיבוצי כללי בענף הדפוס – עיתונים יומיים - בין
14 איגוד הנהלות העיתונים היומיים (להלן: **איגוד המו"לים**) לבין ההסתדרות
15 הכללית. בסעיף "תחולת ההסכם" נקבע כך: "**הסכם עבודה זה יחול על כל**
16 **מפעלי הדפוס והכריכה שהם חברים בצד א'** [איגוד הנהלות העיתונים
17 היומיים – ס.א.]. הסכם המו"לים נחתם בראשית הדרך לתקופה קצובה בת
18 שנתיים, והוארך מעת לעת במסגרת הסכמים שונים⁶. הארכת תוקפו
19 האחרונה של ההסכם היתה עד ליום 31.3.1990⁷. לאחר מועד זה לא הוארך
20 **ההסכם פעם נוספת, ובעלי ההסכם לא הודיעו זה לזה על גמר תוקפו.**
21 **סעיף 13 לחוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957, (להלן: חוק הסכמים**
22 **קיבוציים) קובע לעניין זה כך:**

23
24 "**הסכם קיבוצי לתקופה מסויימת שתמה תקופת תוקפו, ואחד מבעלי**
25 **ההסכם לא הודיע לצד השני במועד הנכון ובכתב על גמר תקפו, יוסיף**
26 **להיות בר-תוקף בתורת הסכם קיבוצי לתקופה בלתי מסויימת; המועד**
27 **להודעת גמר הוא כקבוע בהסכם, ובאין קביעה בהסכם – שני חודשים**
28 **לפחות לפני תום תקפו של ההסכם.**"

29
30 בהתאם, לאחר יום 31.3.1990 ובהעדר הודעה לגבי גמר תוקפו של ההסכם,
31 המשיך ועמד הסכם המו"לים בתוקף בתורת הסכם קיבוצי לתקופה בלתי

⁶ ראו פירוט לעניין הארכות וחידושי ההסכם: משה פסטרנק **הסכמים קיבוציים**, כרך שלישי,
מהדורת 2008, 17.4.

⁷ הסכם מיום 30.7.1987 מס' 7028/77 והסכם מיום 21.1.1988 מס' 7010/88.

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

1 מסויימת. מאז ועד היום, כך הובהר במסגרת הדיון לפנינו, בעלי ההסכם לא
 2 הודיעו זה לזה על ביטולו כנדרש בסעיף 14 לחוק הסכמים קיבוציים לגבי
 3 הסכם לתקופה בלתי מסויימת. אולם, איגוד המו"לים חדל מהיות ארגון
 4 מעסיקים בשנת 1988.
 5 לטעמה של ידיעות אחרונות, מעת שחדל איגוד המו"לים להתקיים, חדל
 6 להתקיים גם ההסכם הקיבוצי. אין בידנו לקבל טענה זו. סעיף 5 לחוק
 7 הסכמים קיבוציים קובע, כי איבוד יציגותו של ארגון עובדים החתום על
 8 הסכם קיבוצי בתוך תקופת תוקפו של ההסכם, אינה פוגמת בתוקפו של
 9 ההסכם. אמנם, בחוק הסכמים קיבוציים לא מצויה הוראה מקבילה לעניין
 10 ארגון מעסיקים, אולם לטעמי אין לראות בכך הסדר שלילי כפי שסבר בית
 11 הדין האזורי. סעיף 16 לחוק הסכמים קיבוציים קובע כזאת:

12

13 **"הסכם קיבוצי כללי חל על – (1) בעלי ההסכם; (2) המעבידים,**
 14 **בענפים או בשטח הכלולים בהסכם, שהיו בעת חתימת ההסכם**
 15 **חברים בארגון המעבידים שהוא בעל ההסכם, או שנעשו לחברים**
 16 **תוך תקופת תקפו של ההסכם, חוץ מחברים שהוצאו מכלל**
 17 **ההסכם במפורש; (3) כל העובדים מהסוגים הכלולים בהסכם,**
 18 **המועבדים על ידי מעביד כאמור בפסקה (2), במקצועות או**
 19 **בתפקידים הכלולים בהסכם."**

20

21 ללמדך, כי הסכם קיבוצי כללי הוא בעל תחולה ישירה על בעלי ההסכם, על כל
 22 אחד מהמעבידים החברים בארגון המעסיקים ועל עובדיהם. כפועל יוצא,
 23 התפרקותו של ארגון המעסיקים אינה גורעת מתוקפו או מתחולתו של ההסכם
 24 במפעלו של כל אחד מן המעסיקים, והוא יחול ביחסים שלו עם עובדיו, עד
 25 שיבוטל כדין.

26 ביטול ההסכם יעשה בהתאם לפרוצדורה הקבועה בסעיפים 13,14 לחוק
 27 הסכמים קיבוציים, שניתן להחיל אותה בדרך היקש ובשינויים המחוייבים גם
 28 על המעבידים שחל עליהם ההסכם.⁸

29 מסקנת הדברים היא איפוא, כי אין בהתפרקותו של איגוד המו"לים בשנת
 30 1988, כדי לגרוע מתוקפן של הוראות הסכם המו"לים אצל המעסיקים שהיו

⁸ ראו: עסק 25/06 הסתדרות המעו"ף – עיריית יהוד נווה מונסון, ניתן ביום 12.1.2009.

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

- 1 **חברים בארגון, כל עוד לא הודיע כל אחד מהם על ביטולו של ההסכם על פי**
 2 **ההוראות הקבועות ברין.**
 3
- 4 15. **דיעותיהם של הצדדים להליך לפנינו אינן חלוקות על כך שידיעות אחרונות**
 5 **היה חבר באיגוד המו"לים כל זמן שהיה קיים; הסכם המו"לים הוחל בפועל**
 6 **לאורך השנים על עובדי דפוס ידיעות אחרונות; וההסכם כונה בפיהם "הסכם**
 7 **גולדשטיין", על שם חותמו מצד העובדים. עוד אין חולק על כך, שהסכם**
 8 **המו"לים נועד לחול על עובדי דפוס ידיעות אחרונות על פי מהות עיסוקם. לפי**
 9 **שהוברר במהלך הדיון לפנינו, ידיעות אחרונות מעולם לא הודיע להסתדרות**
 10 **ולרשם ההסכמים הקיבוציים על ביטול הסכם המו"לים והוראותיו ממישיכות**
 11 **לעמוד בתוקפן במפעלו.**
- 12 **מסקנת הדברים היא, איפוא, כי הוראות הסכם המו"לים הן בנות תוקף**
 13 **וחלות על עובדי דפוס ידיעות אחרונות.**
 14
- 15 **הסכם הדפוס**
- 16
- 17 16. **הסכם הדפוס נחתם בחודש מרץ 1974 כהסכם קיבוצי כללי לתעשיית הדפוס**
 18 **על ענפיו, הכריכה, תעשיית לוחות האופסט והצינקוגרפיה, בין התאחדות**
 19 **התעשיינים בישראל לבין ההסתדרות. ההסכם איגד שני הסכמי עבודה**
 20 **קודמים: האחד - בין סקציית הליטוגרפיות בהתאחדות בעלי התעשייה לבין**
 21 **ההסתדרות, והשני - בין ארגון מפעלי הדפוס לבין ההסתדרות. זאת, בשל**
 22 **המיזוג בין ארגון מפעלי הדפוס והתאחדות התעשיינים. ידיעות אחרונות לא**
 23 **היה חבר בארגון מפעלי הדפוס שחתם על ההסכם בגירסתו המקורית, אולם**
 24 **היה חבר בהתאחדות התעשיינים במשך למעלה מ- 30 שנה. על פי האמור**
 25 **בגוף ההסכם, הסכם הדפוס חל "על כל מפעלי תעשיית הדפוס והכריכה שהם**
 26 **חברי התאחדות התעשיינים או שיצטרפו אליה בעתיד". הוראות הסכם**
 27 **הדפוס הורחבו אף הן בצו הרחבה שעודכן מעת לעת.**
- 28 בית הדין האזורי קבע, כי הסכם הדפוס לא חל על עובדי דפוס ידיעות
 29 אחרונות, תוך שערך הבחנה בין "מפעלי תעשיית הדפוס" לבין "דפוס
 30 עיתונים", והחיל את הסכם הדפוס וצו ההרחבה רק על הראשונים. לדידי,

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

- 1 הבחנה זו אין בה ממש. סעיף התחולה בהסכם הדפוס קובע כי ההסכם יחול
 2 על "כל מפעלי תעשיית הדפוס והכריכה שהם חברי התאחדות התעשיינים".
 3 הסכם המו"לים קובע כי הוראותיו יחולו על "כל מפעלי הדפוס והכריכה"
 4 החברים באיגוד המו"לים. ענינו הרואות, שני ההסכמים נועדו לחול על מפעלי
 5 דפוס, אלא שהסכם הדפוס חל על מפעלי דפוס החברים בהתאחדות
 6 התעשיינים, בעוד הסכם המו"לים חל על מפעלי דפוס החברים באיגוד
 7 המו"לים. ידיעות אחרונות היה חבר בשני ארגוני המעסיקים – איגוד המו"לים
 8 והתאחדות התעשיינים – ולפיכך, חלים במפעלו שני ההסכמים. הצדדים
 9 הביאו לידיעתנו, כי בפועל הוחלו בדפוס ידיעות אחרונות הוראות הסכם
 10 המו"לים, המעניק תנאי עבודה משופרים ביחס לאלה שבסכם הדפוס. בכך,
 11 אין כדי לגרוע מתחולתו של הסכם הדפוס בדפוס ידיעות אחרונות, כאשר
 12 ההוראות המחייבות בכל עניין ייקבעו על פי כללי התיאום וברירת הדין
 13 הקבועות בין היתר בסעיף 23 לחוק הסכמים קיבוציים⁹.
 14 במאמר מוסגר ובהתייחס לטענת העיתון יוער, כי עבודתם של עובדי
 15 ההפצה בשתי משמרות אין בה כדי להעיד על זיקתם לאחד משני ההסכמים –
 16 הדפוס או המו"לים – באשר שני ההסכמים קובעים עבודה בשלוש משמרות¹⁰.
 17
 18 **האם פרישתו של ידיעות אחרונות מהתאחדות התעשיינים בראשית 2005, הביאה**
 19 **לביטול הסכם הדפוס במפעלו?**
 20
 21 17. כחלק מחופש ההתאגדות, רשאי מעסיק לפרוש מארגון מעסיקים בו היה חבר
 22 ¹¹. ידיעות אחרונות הציג לפני בית הדין אישור חתום בידי יועצה המשפטי של
 23 התאחדות התעשיינים המאשר את הפסקת חברותו בהתאחדות. ההסתדרות
 24 לא הביאה ראיות לסתור או טעמים המצדיקים הטלת ספק בפרישתו של
 25 העיתון מהארגון. אף לא שוכנענו כי מדובר בפרישה למראית עין, כפי העניין
 26 הנדון בפרשת עיריית קריית גת¹². אולם, כפי שפסקנו בפסק דין עיריית קריית

⁹ ראו לעניין תיאום וברירה בהסכמים קיבוציים שונים: ס' אדלר, הסכמים קיבוציים: מסגרת, תחולה ותיאום, ספר בר-ניב, עמוד 17 מעמוד 42 ואילך.

¹⁰ ראו: סעיף ח"ב להסכם הדפוס וסעיף ח' להסכם המו"לים.

¹¹ דב"ע מג/64 – 3, המועצה המקומית טירת הכרמל – חגית וידר, פד"ע ט"ז ע' 291.

¹² השון: עסק 52/05, עס"ק 53/05 הסתדרות העובדים הכללית החדשה – עיריית קריית גת, ניתן 10.11.2005.

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

- 1 גת ובפסק דין עיריית יהוד נווה מונסון¹³, פרישתו של מעסיק מארגון
 2 המעסיקים, כשלעצמה, אינה משחררת אותו מתחולת ההסכמים הקיבוציים
 3 במפעלו. בפסק דין קריית גת ציינתי כך:
- 4
- 5 "עקרון תום הלב תומך בכך שאי תחולת ההסכמים הקיבוציים
 6 כתוצאה מן הפרישה מארגון המעסיקים לא תהא מיידית, אלא
 7 שקמה בעניין זה חובת מתן הודעה מוקדמת לארגון העובדים
 8 (אפשר של חודשיים, אנלוגית לקבוע בסעיף 14 לחוק הסכמים
 9 קיבוציים) על הפרישה העתידית. תקופת צינון זו, תאפשר
 10 הערכות של העובדים ונציגיהם ותאפשר פרק זמן של משא ומתן,
 11 טרם יורד המסך על תחולת ההסכמים.."
 12
- 13 הפסיקה קבעה קריטריונים להשתחררות מתחולת הסכמים קיבוציים
 14 בנסיבות של פרישת מעסיק מארגון מעסיקים. בפסק דין עיריית יהוד נווה-
 15 מונסון קבענו, כי מעסיק יוכל להשתחרר מחובותיו על פי הסכם קיבוצי
 16 לתקופה בלתי מסויימת בהתקיים שלושה תנאים מצטברים:
- 17 א. פרישה מארגון המעסיקים והודעה על כך לארגון העובדים.
 18 ב. מתן הודעה מוקדמת בכתב לארגון העובדים על ביטול תחולת
 19 ההסכם הקיבוצי במפעל.
 20 ג. מתן הודעה בכתב לרשם ההסכמים הקיבוציים על ביטול תחולת
 21 ההסכם הקיבוצי על המעסיק הפורש.
- 22 מכתבו של עו"ד יחננוף מאשר אמנם כי ידיעות אחרונות חדל להיות חבר
 23 בהתאחדות התעשיינים בהתאם להודעתו מיום 30.1.2005. אולם, כפי שעולה
 24 מטיעוני הצדדים לפנינו, ידיעות אחרונות לא מסר להסתדרות או לרשם
 25 ההסכמים הקיבוציים הודעה על ביטול תחולת הסכם הדפוס על עובדיו.
 26 בנסיבות אלה, הוראות הסכם הדפוס הן בנות תוקף ביחסים שבין ידיעות
 27 אחרונות לבין עובדי הדפוס בעיתון.
- 28 בין כך ובין כך, אף לו שלח העיתון הודעות ביטול כדין של הסכם הדפוס
 29 במפעלו, חלות הוראות צו ההרחבה בענף הדפוס על עובדי דפוס ידיעות
 30 אחרונות. זאת, כל עוד הסכם הדפוס הענפי הוא הסכם בר-תוקף.

¹³ עסק 25/06 הסתדרות המעו"ף – עיריית יהוד נווה מונסון, ניתן ביום 12.1.2009

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

1 **כללם של דברים בפרק זה:** על עובדי דפוס ידיעות אחרונות חלים שני
 2 הסכמים קיבוציים כלליים - הסכם המו"לים והסכם הדפוס. ההוראה שתחול
 3 על העובדים בכל עניין תיקבע על פי כללי התיאום והברירה הקבועים בין היתר
 4 בסעיף 23 לחוק הסכמים קיבוציים.

5

6

הסכם 1997

7

8 18. כפי שעמדנו על כך, העיתון שלח לממונה על יחסי עבודה הודעת ביטול של
 9 הסכם 1997. המשא ומתן לחתימת הסכם קיבוצי חדש במחלקת ההפצה לא
 10 צלח וביטול ההסכם נכנס לתוקף ביום 4.7.2004. מכל מקום, כפי שמורה **סעיף**
 11 **19 לחוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957** הוראות אישיות שבהסכם
 12 קיבוצי "יראו אותן כחוזה עבודה בין כל מעביד וכל עובד שעליהם חל
 13 ההסכם, ותקפן אף לאחר פקיעת תקפו של ההסכם הקיבוצי, כל עוד לא שונו
 14 או לא בוטלו כדין".

15

16 עיון בהסכם 1997 מעלה, כי לא מצויה בו הוראה המקנה לעובדי ההפצה
 17 זכות לעבודה במשמרות ארוכות או בשעות נוספות. בית הדין האזורי סמך
 18 הכרעתו בעניין זה על הוראת סעיף 15 להסכם 1997. אולם, על פני הדברים
 19 הוראה זו אינה רלוונטית למושא המחלוקת לפנינו, באשר היא עוסקת
 20 בשמירת היקף שעות העבודה של **עובדי אתר הדפוס בתל-אביב**, בעוד ההליך
 21 לפנינו עניינו בסדרי עבודתם של עובדי ההפצה באתר **ההדפסה בראשון לציון**.

22

23 **כללם של דברים:** ההוראות האישיות בהסכם 1997 אינן מקנות לעובדי
 24 ההפצה זכות לקביעת סדרי העבודה במחלקה או לעבודה בשעות נוספות.
 25 נפנה מכאן לבחון, האם שינוי סדרי העבודה במחלקת ההפצה נעשה כדין, הן
 26 במישור יחסי העבודה הקיבוציים, והן במישור יחסי העבודה
 27 האינדיווידואליים.

28

29

האם שינוי סדרי העבודה במחלקת ההפצה נעשה כדין?

30

31

במישור יחסי העבודה הקיבוציים

30 19. קביעת סדרי העבודה במפעל מצויה במתחם הפררוגטיבה הניהולית של
 31 המעסיק, אולם היא בעלת השלכה ישירה על זכויות העובדים ותנאי עבודתם

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

- 1 ¹⁴. ככזו, היא נמנית עם ה"נושאים המעורבים" כהגדרתם בפסק דין מנהל
 2 ומשק של בתי החולים הממשלתיים. מעסיק מאורגן הנוקט בפעולה ניהולית
 3 מעין זו, נדרש ליידע את ארגון העובדים ולהיוועץ בו לגבי יישומה, ולנהל משא
 4 ומתן בעניין השלכותיה על זכויותיהם של העובדים ותנאי עבודתם. להווי ידוע,
 5 כי חובות היידוע, ההיוועצות והמשא ומתן, הן חובות המוטלות על המעסיק
 6 המאורגן, ככזה, והן אינן תלויות בקיומה של התחייבות הסכמית בין הצדדים
 7 ליחסי העבודה הקיבוציים ¹⁵.
- 8 בענייננו, דעותיהם של הצדדים אינן חלוקות על כך שעובדי ההפצה עבדו
 9 משך שנים בשתי משמרות ארוכות, שקוצרו במסגרת שינוי סדרי העבודה
 10 בראשית פברואר 2005. אכן, ההסכמים הקיבוציים הכלליים החלים על עובדי
 11 ההפצה וההוראות הנורמטיביות בהסכם 1997, אינם מקנים לעובדי ההפצה
 12 זכות לעבודה בשעות נוספות או במשמרות ארוכות. עם זאת, שינוי סדרי
 13 העבודה הוא פעולה ניהולית שהיא בעלת השלכה ישירה על זכויותיהם של
 14 עובדי המחלקה ותנאי עבודתם. משכך, היה על הנהלת ידיעות אחרונות להודיע
 15 למערצרת על השינוי הצפוי בסדרי העבודה, להיוועץ בה ולנהל עימה משא
 16 ומתן לגבי השלכותיו על זכויות העובדים.
- 17 בית הדין האזורי קבע, כי העיתון ניהל עם ועד העובדים משא ומתן בסוגיית
 18 הפחתת השעות הנוספות, אף כי בשלב מסוים "הפסיק העיתון את המשא
 19 ומתן עם העובדים מטעמים שלא הובהרו בפנינו כל צרכם, והמשיך בגיבוש
 20 סידור העבודה ללא שיתוף ועד העובדים, ותוך היוועצות עם חברת ייעוץ
 21 חיצונית ששכר לצורך העניין".
- 22
- 23 20. לטעמי, ההידברות שקיים ידיעות אחרונות עם ועד העובדים במהלך שנת 2003
 24 ויתכן אף בראשית שנת 2004 בקשר עם סגירת אתר הדפוס בתל-אביב, אינה
 25 מוציאה את העיתון ידי חובת הגילוי, ההיוועצות והמשא ומתן בעניין שינוי
 26 סדרי העבודה במחלקת ההפצה בפברואר 2005. אבאר.

¹⁴ עס"ק 1015/04 הסתדרות העובדים הכללית החדשה – ידיעות אחרונות בע"מ, לא פורסם, ניתן ביום 15.1.2008.

¹⁵ עסק 18/08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה – מכתשים מפעלים כימיים, ניתן ביום דב"ע 41-92/97 ארגון העובדים בעיריית תל-אביב – עיריית תל-אביב וההסתדרות הכללית, ניתן 4.12.1997.

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

1 לקראת סגירת אתר ההדפסה בתל-אביב ובקשר אליו, קיים העיתון
 2 הידברות עם ועד העובדים, שעיקרה בסוגיית התקינה לאחר סגירת אתר תל-
 3 אביב. הידברות זו לא הבשילה לכלל הסכמות. לאחר זאת, שכר העיתון בחודש
 4 אפריל 2004 את שירותיה של חברת ייעוץ חיצונית לשם בחינת סדרי העבודה
 5 במחלקה. החברה הגישה את מסקנותיה להנהלת העיתון בחודש נובמבר 2004.
 6 אין חולק על כך ששינוי סדרי העבודה בחודש פברואר 2005 נעשה במסגרת
 7 יישום המלצות חברת הייעוץ. לדידי, שינוי סדרי העבודה בפברואר 2005
 8 מהווה פעולה ניהולית חדשה ונפרדת, שהעיתון נדרש ליידע את ההסתדרות
 9 לגבי יישומה, להיוועץ בה ולנהל משא ומתן לגבי השלכותיה על זכויות
 10 העובדים. זאת העיתון לא עשה. עניין זה עולה מראיות הצדדים ומקביעתו של
 11 בית הדין האזורי לפיה העיתון ניהל משא ומתן בשנת 2003 אולם בשלב
 12 מסויים המשיך בגיבוש שינוי סדרי העבודה בסיוע חברת הייעוץ וללא שיתוף
 13 ועד העובדים. עניין זה עולה באופן ברור אף מעדותו של מר אלון בוברמן,
 14 סמנכ"ל תפעול בידיעות אחרונות, שאישר בחקירתו הנגדית כי לא קויים דיון
 15 עם הוועד בעניין שינוי סדרי העבודה בפברואר 2005 "מחמת חוסר אמון
 16 בסיכוי להשיג איתם הסכמה"¹⁶.

17 הנה כי כן, שינוי סדרי העבודה מושא דיונו נעשה מבלי שהעיתון מילא
 18 את חובות היידוע, ההיוועצות והמשא ומתן עם העובדים כנדרש.
 19 זאת ועוד, הסכם הדפוס קובע בסעיף 10 ב, כך: "העובדים יעבדו שעות
 20 נוספות לפי דרישת ההנהלה במקרים שצרכי המפעל מחייבים זאת כגון:
 21 ביום הוצאת כתב עת וכדומה. ההסדר לעבודת שעות נוספות ייעשו בתאום
 22 עם ועד העובדים ו/או מזכיר האגודה". [ההדגשה הוספה – ס.א.]. בצו ההרחבה
 23 שהוצא להסכם זה נכתב כך: "אין לשנות את התחלת המשמרות הקיימות
 24 במפעל, אלא בהסכמת ועד העובדים". הבדלי הגרסאות בין ההסכם הקיבוצי
 25 לבין צו ההרחבה נעוצים כפי הנראה בשינוי שנערך בהסכם הקיבוצי "במעמד
 26 החתימה" ובכתב יד¹⁷. זאת, בשל אי הסכמת אחד מנציגי המעסיקים לתנאי
 27 בדבר "הסכמת ועד העובדים" לשינוי שעת התחלת המשמרת. בין כך ובין כך,
 28 האיסור על שינוי שעת התחלת המשמרת ללא הסכמת ועד העובדים חורג

¹⁶ חקירתו הנגדית של מר אלון בוברמן, פרוטוקול אזורי דיון מיום 18.7.2007 בעמוד 37.
¹⁷ עדותו של מר גולדשטיין בבית הדין האזורי.

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

1 מההוראות הסכם הדפוס. משכך, הוראתו בצו ההרחבה אינה בת-תוקף¹⁸ ולא
2 נדרש לה.
3 מכל מקום, בהתאם להסכם הדפוס, ההסדר לעבודת שעות נוספות ייעשה
4 בתיאום עם ועד העובדים. כפי שעמדנו על כך, ידיעות אחרונות הנהיג את
5 השינוי בסדרי העבודה באופן חד צדדי ללא קיום הידברות או משא ומתן עם
6 הוועד ובהתראה קצרה, והתנהלותו בעניין זה מהווה הפרה של סעיף 10
7 להסכם הדפוס.
8 **כללם של דברים: המשא ומתן שקיים העיתון עם נציגות העובדים בקשר**
9 **עם סגירת אתר הדפוס בתל-אביב, אינו מוציא אותו ידי חובת היידוע,**
10 **ההיועצות ומשא ומתן לגבי שינוי סדרי העבודה בשנת 2005, ואנו קובעים כי**
11 **העיתון הפר חובותיו בעניינים אלה, כמו גם את חובתו לקבוע את ההסדר**
12 **לעבודת שעות נוספות בתיאום עם ועד העובדים, כאמור בסעיף 10 להסכם**
13 **הדפוס.**
14

במישור יחסי העבודה האישיים

15
16
17 21. הסכם הדפוס, הסכם המו"לים וההוראות האישיות בהסכם 1997 אינם מקנים
18 לעובדי ההפצה זכות לעבודה בשעות נוספות או במשמרות ארוכות. הסכם
19 הדפוס אף קובע כי "העובדים יעבדו שעות נוספות לפי דרישת ההנהלה
20 במקרים שצרכי המפעל מחייבים זאת כגון: ביום הוצאת כתב עת וכדומה...".
21 לכך יש להוסיף, כי מתכונת עבודתם של עובדי ההפצה היתה אחרת מזו
22 הקבועה בהסכם הדפוס ובהסכם המו"לים, הקובעים שניהם עבודה בשלוש
23 משמרות. זאת, בעוד עובדי ההפצה עבדו משך שנים ארוכות בשתי משמרות.
24 בפרשה אחרת, במסגרת דיון בעניין שינוי סבב המשמרות של עובדי
25 האחזקה במחלקת הרוטציה בדפוס העיתון¹⁹ עמדתי על כך ש"קביעת סדרי
26 עבודה היא עניין המצוי במתחם הפרווגטיבה הניהולית של המעסיק והוא
27 רשאי לקבוע שינויים בסדרי העבודה בהתאם לצרכיו העיסקיים המשתנים".
28 זאת, כל עוד השינויים בסדרי העבודה נעשים בתום לב ומטעמים ענייניים. עם

¹⁸ ראו: ספרה של פרופ' רות בן-ישראל, דיני עבודה, כרך ג' בעמוד 1316.
¹⁹ עס"ק 1015/04 הסתדרות העובדים הכללית החדשה – ידיעות אחרונות בע"מ, לא פורסם, ניתן ביום 15.1.2008

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

1 זאת, וכפי שסברתי בפסקי הדין נהרי וגרינשפן²⁰, עבודה במתכונת מסויימת
2 משך שנים רבות, כשבצידה תמורה בעד אותה מתכונת, יוצרת תנאי בחוזה
3 העבודה לתשלום השכר בשיעור ששולם משך שנים רבות. לפיכך, ככל
4 שהמעסיק עושה שימוש בפררוגטיבה הניהולית שלו ומשנה מסדרי העבודה
5 שנהגו שנים רבות, זכאים העובדים לפיצוי על הפרת התנאי בדבר שיעור
6 השתכרותם בחוזה עבודתם.

7

8 **האם העובדים בענייננו, זכאים לפיצוי על שינוי סדרי עבודתם?**

9

10 **22. בפסק דין נהרי קבענו, כי שינוי סדרי העבודה מזכה את העובד בפיצוי בגובה**
11 **הפגיעה בהכנסתו, ללא הגבלת זמן. בפסק דין גרינשפן** ובהתאם לנסיבות
12 **באותו עניין, העמדנו את הפיצוי על פיצוי הסתגלות של שנה. בפסק דין ארגון**
13 **המורים (סק 1002/04) נסקס פיצוי חוזי ללא הגבלת זמן, מאחר ובאותו עניין**
14 **דובר בהפרת הסכמות קיבוציות כלכליות של הצדדים ליחסי העבודה**
15 **הקיבוציים ולא בפעולות שנוקט המעסיק במסגרת הפררוגטיבה הניהולית**
16 **שלו. העניין שלפנינו דומה לזה הנדון בפרשת גרינשפן, בו נקט המעסיק**
17 **בפעולה המצויה במתחם הפררוגטיבה הניהולית שלו והוא נדרש לפצות את**
18 **העובד בפיצוי הסתגלות של שנה.**
19 **כאמור, מתוקף פסק דיננו בהליך הזמני, קיבלו העובדים במשך למעלה**
20 **משנתיים שכר בשיעור 90% מהכנסתם הממוצעת ב- 12 החודשים שקדמו**
21 **לשינוי. בכך, יש כדי לעמוד באמות המידה שנקבעו בפסק דין גרינשפן**
22 **והעובדים אינם זכאים לפיצוי נוסף.**

23

24 **אפלייה בחלוקת השעות הנוספות**

25

26 **23. ההסתדרות טענה לפני בית הדין האזורי ולפנינו, כי מאז שינוי סדרי העבודה**
27 **במחלקה, "מקפח" העיתון את העובדים המאורגנים בכל הנוגע לחלוקת**

²⁰ עע 300353/97 מדינת ישראל - משה נהרי, פד"ע לה 318; עע 350/03 מדינת ישראל, משרד
העבודה והרווחה - אברהם גרינשפן ואח', ניתן ביום 24.04.2006. עתירה לבג"ץ
נדחתה - בג"ץ 6522/06 מרים כוכבי נ' בית הדין הארצי לעבודה, ניתן ביום 22.4.2009.

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

1 השעות הנוספות. לטענתה, עובדים בחוזים אישיים ועובדי קבלן כח אדם
2 מועסקים במשמרות ארוכות, בעוד העובדים המאורגנים אינם זוכים לאותה
3 מכסה של שעות נוספות. בית הדין האזורי קבע כי ההסתדרות "לא הוכיחה,
4 ולו לכאורה, קיומה של עילה לביסוס טענת הפליה כנגד העובדים המאורגנים
5 בעיתון", ואף לא הוכיחה קיומו של נזק בשל ההפליה הנטענת. בית הדין
6 האזורי התרשם אף כי ההסתדרות לא הציגה נתונים מלאים לביסוס טענת
7 ההפליה.

8 לדידי, מנתוני סידור המשמרות שהניחה ההסתדרות לפני בית הדין האזורי
9 ²¹, שלא נסתרו, עולה הרושם כי העובדים המאורגנים במחלקה זוכים לנתח
10 קטן יותר מ"עוגת" השעות הנוספות בהשוואה לעובדים אחרים במחלקה. עם
11 זאת, נוכח קביעותיו של בית הדין האזורי כי מדובר בנתונים חלקיים, אין
12 בהתרשמות זאת די על מנת לקבוע כי ההסתדרות הרימה את הנטל בעניין
13 קיומה של הפליה בחלוקת השעות הנוספות במחלקה.

14

15 **מכל מקום, אנו שבים ומצהירים, כי חלוקת המשמרות והשעות הנוספות**
16 **במחלקת ההפצה נדרשת להיות נקייה מהפליה כלפי העובדים המאורגנים.**

17 יוטעם בהקשר זה, כי ההסתדרות טענה להפליה על רקע התארגנות, ולא
18 לעילה כללית של הפליה כפי שסבר בית הדין האזורי.

19 לכך נוסיף, כי בהתאם להוראות הסכם הדפוס, נדרש העיתון לקבוע את
20 סידורי העבודה בשעות נוספות "בתיאום עם ועד העובדים ו/או מזכיר
21 האגודה". משמעות הדבר היא, כי על הנהלת העיתון להציג לנציג הוועד את
22 סידור העבודה השבועי בתום שבוע העבודה הקודם, על מנת שיוכל להעיר את
23 הערותיו בקשר לחלוקת השעות הנוספות בין עובדי המחלקה.

24

סוף דבר

25

26
27 **ערעור ההסתדרות מתקבל חלקית, ואנו קובעים כדלקמן:**

28 א. הסכם הדפוס והסכם המו"לים חלים על עובדי דפוס ידיעות אחרונות.

²¹ תצהיר משלים של מר בר-עמי, הוגש לבית הדין האזורי ביום 21.11.2006.

בית הדין הארצי לעבודה בירושלים

09 מאי 2010

עס"ק 11-08 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'

- 1 ב. עובדי ההפצה בידיעות אחרונות זכאים לפיצוי על שינוי סדרי המשמרות
 2 במחלקה בחודש פברואר 2005. הפיצוי שולם לעובדים על פי פסק הדין בהליך
 3 הזמני והם אינם זכאים לפיצוי נוסף.
 4 ג. העיתון נדרש לקבוע את סידור עבודה בשעות נוספות בתיאום עם ועד
 5 העובדים, ולהימנע מהפליית העובדים המאורגנים במחלקה בכל הנוגע
 6 לחלוקת המשמרות והשעות הנוספות.

7

8

9 ניתן בהעדר הצדדים היום כ"ה באייר התש"ע (9.5.2010) ותשלח אליהם.

10

11

12

13

14 הנשיא סטיב אדלר סגנית הנשיא נילי ארד השופטת ורדה וירט-ליבנה

15

16

17 נציג עובדים מר אלי וייץ נציג מעבידים מר דוד בן הרוש